

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 21. oktobra 2015 *

„Predhodno odločanje — Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah — Pristojnost in priznavanje ter izvrševanje sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo — Uredba (ES) št. 2201/2003 — Področje uporabe — Člen 1(1)(b) — Podelitev, izvrševanje, prenos, omejitve ali odvzem starševske odgovornosti — Člen 2 — Pojem ‚starševska odgovornost‘ — Spor med starši glede potovanja njunega otroka in pridobitve potnega lista zanj — Dogovor o pristojnosti — Člen 12 — Pogoji — Sprejetje pristojnosti sodišč, ki jim je zadeva predložena — Odsotnost tožene stranke — Neobstoj ugovora zastopnika tožene stranke, ki so ga po uradni dolžnosti postavila sodišča, ki jim je bila zadeva predložena, zoper pristojnost“

V zadevi C-215/15,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Varhoven kasatsionen sad (Bolgarija) z odločbo z dne 11. maja 2015, ki je istega dne prispela na Sodišče, v postopku

Vasilka Ivanova Gogova

proti

Ilii Dimitrovu Ilievu,

SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi L. Bay Larsen, predsednik tretjega senata, v funkciji predsednika četrtega senata, J. Malenovský, M. Safjan, sodnika, A. Prechal in K. Jürimäe (poročevalka), sodnici,

generalni pravobranilec: P. Mengozzi,

sodni tajnik: I. Illéssy, administrator,

na podlagi sklepa predsednika Sodišča z dne 3. julija 2015, da se ta zadeva obravnava po hitrem postopku iz člena 23a Statuta Sodišča Evropske unije in člena 105(1) Poslovnika Sodišča,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 9. septembra 2015,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za češko vlado J. Vlácil, agent,

— za špansko vlado A. Sampol Pucurull, agent,

* Jezik postopka: bolgarščina.

— za Evropsko komisijo S. Petrova in M. Wilderspin, agenta,

po opredelitvi generalnega pravobranilca

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 1(1)(b), 2, točka 7, 8(1) in 12(1)(b) Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 243).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med V. I. Gogovo in I. D. Ilievim glede izdaje novega potnega lista za njenega otroka.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 V uvodnih izjavah 5 in 12 Uredbe št. 2201/2003 je navedeno:

„(5) Da bi se zagotovila enakost za vse otroke, zajema ta uredba vse odločbe o starševski odgovornosti, vključno z ukrepi za zaščito otrok, neodvisno od kakršne koli povezave s postopki v zakonskih sporih.

[...]

(12) Temelji pristojnosti v zadevah starševske odgovornosti, določeni v tej uredbi, so oblikovani tako, da kar najbolj upoštevajo interese otroka, zlasti kriterij povezanosti. To pomeni, da je v prvi vrsti pristojna država članica, v kateri ima otrok običajno prebivališče, z izjemo nekaterih primerov spremembe otrokovega prebivališča ali v skladu s sporazumom med nosilcema starševske odgovornosti.“

- 4 Člen 1 te uredbe, naslovljen „Področje uporabe“, določa:

„1. Ta uredba se uporablja ne glede na vrsto sodišča v civilnih zadevah, ki se nanašajo na:

[...]

b) podelitev, izvrševanje, prenos, omejitev ali odvzem starševske odgovornosti.

2. Zadeve iz odstavka 1(b) lahko zlasti zadevajo:

a) pravice do varstva in vzgoje otroka in pravice do stikov z otrokom;

b) skrbništvo, rejništvo in podobne institute;

c) določitev in naloge katere koli osebe ali telesa, ki so dolžni skrbeti za otrokovo osebnost ali premoženje, za zastopanje ali pomoč otroku;

d) namestitev otroka v rejniško družino ali v oskrbo zavoda;

- e) ukrepe za zaščito otroka v zvezi z upravljanjem, ohranjanjem njegovega premoženja ali razpolaganjem z njim.

3. Ta uredba se ne uporablja za:

- a) ugotavljanje ali izpodbijanje razmerja roditelj-otrok;
- b) odločbe o posvojitvi, ukrepih pred posvojitvijo ali razveljavitvi ali preklicu posvojitve;
- c) priimek in ime otroka;
- d) pravila o polnoletnosti;
- e) preživninske obveznosti;
- f) truste ali dedovanje;
- g) ukrepe, ki so posledica kaznivih dejanj, ki so jih storili otroci.“

5 Člen 2, točka 7, te uredbe pojem „starševska odgovornost“ opredeljuje kot „vse pravice in dolžnosti v zvezi z osebnostjo ali s premoženjem otroka, ki so fizični ali pravni osebi podeljene s sodno odločbo, po samem zakonu ali s pravno veljavnim dogovorom. Izraz zajema pravice do varstva in vzgoje otroka in pravice do stikov z otrokom.“

6 Člen 8 te uredbe, naslovljen „Splošna pristojnost“, določa:

„1. Sodišča države članice so pristojna v zadevah starševske odgovornosti v zvezi z otrokom, ki običajno prebiva v tisti državi članici v trenutku, ko je sodišče začelo postopek.

2. Odstavek 1 se uporablja ob upoštevanju člen[a] [12].“

7 Člen 12 Uredbe št. 2201/2003, naslovljen „Dogovor o pristojnosti“, določa:

„1. Sodišča države članice, ki so pristojna na podlagi člena 3 za zahtevek za razvezo, prenehanje življenjske skupnosti ali razveljavitve zakonske zveze, so pristojna v vseh zadevah, ki se nanašajo na starševsko odgovornost, povezano z navedenim zahtevkom, če:

- a) ima vsaj en zakonec starševsko odgovornost do otroka

in

- b) so zakonca in nosilci starševske odgovornosti pristojnost sodišč sprejeli izrecno ali na drugačen nedvoumen način v trenutku, ko se je pred sodiščem začel postopek, in je to v otrokovo korist.

[...]

3. Sodišča držav članic so pristojna tudi v zvezi s starševsko odgovornostjo v drugih postopkih, poleg navedenih v odstavku 1, kadar:

- a) ima otrok bistveno povezavo s to državo članico, zlasti zaradi dejstva, da eden od nosilcev starševske odgovornosti običajno prebiva v navedeni državi članici ali je otrok državljan navedene države članice;

in

- b) so vse stranke v postopku pristojnost sodišč sprejele izrecno ali na drugačen nedvoumen način v trenutku, ko se je pred sodiščem začel postopek, in je to v otrokovo korist.

[...]“

- 8 Člen 16 te uredbe, naslovljen „Začetek postopka“, določa:

„1. Šteje se, da je sodišče začelo postopek:

- a) v trenutku, ko je pisanje o začetku postopka [začetna vloga] ali enakovredno pisanje vloženo na sodišču, pod pogojem, da vlagatelj kasneje ni opustil dejanj, ki bi jih moral opraviti v zvezi z vročitvijo pisanja nasprotni stranki;

ali

- b) če je treba vročiti pisanje še pred vložitvijo na sodišče, v trenutku, ko ga prejme organ, ki je odgovoren za vročitev, pod pogojem, da vlagatelj kasneje ni opustil dejanj, ki bi jih moral opraviti v zvezi z vložitvijo pisanja na sodišče.“

Bolgarsko pravo

Zakon o bolgarskih osebnih dokumentih

- 9 Člen 45(1) zakona o bolgarskih osebnih dokumentih (Zakon za balgarskite lichni dokumenti) določa, da vlogo za izdajo potnega lista za mladoletnika osebno vložijo njegovi starši.
- 10 Člen 78(1) v povezavi s členom 76, točka 9, istega zakona določa, da minister za notranje zadeve ali oseba, ki ga ta pooblasti, prepove potovanje otroka iz Republike Bolgarije, če se ne predloži notarsko overjeno pisno soglasje staršev za potovanje njunega otroka v tujino.

Družinski zakonik

- 11 Člen 127a družinskega zakonika (Semeen kodeks) določa:

„1. O vprašanjih, povezanih s potovanjem otroka v tujino in s pridobitvijo za to potrebnih osebnih dokumentov, sporazumno odločata starša.

2. Če starša ne dosežeta soglasja iz prejšnjega odstavka, o sporu med njima odloča Rayonen sad (okrajno sodišče), na območju katerega otrok tedaj prebiva.

3. Postopek se začne s tožbo enega od staršev. Sodišče zasliši drugega od staršev, razen če se ta ne udeleži postopka brez upravičenega razloga. Sodišče lahko izvaja dokaze tudi po uradni dolžnosti.

[...]“

Zakonik o civilnem postopku

12 Člen 47 zakonika o civilnem postopku (Grazhdanski protsesualen kodeks) določa:

„1. Če tožena stranka ni dosegljiva na naslovu, ki je naveden v spisu, in ni nikogar, ki bi sprejel vročitev pisanja, vročevalec pritrди obvestilo na vrata stanovanja ali poštni nabiralnik zadevne osebe; če do njih nima dostopa, pritrди obvestilo na vhodna vrata stavbe ali na vidno mesto v bližini. Če ima vročevalec dostop do poštnega nabiralnika, pusti obvestilo tudi tam.

2. V obvestilu je navedeno, da je bilo pisanje puščeno v sodnem tajništvu sodišča, če se vročitev opravlja po uslužbencu sodišča ali sodnem izvršitelju, ali v tajništvu občine, če vročitev opravlja občinski uradnik, in da ga je tam mogoče dvigniti v dveh tednih od datuma pritrditve obvestila.

3. Če tožena stranka ne dvigne pisanja, sodišče tožeči stranki naloži, naj predloži informacije v zvezi z njenim prijavljenim naslovom, razen v primerih iz členov 40(2) in 41(1), v katerih je vročilnica vložena v spis. Če navedeni naslov ni enak sporočenemu naslovu stalnega prebivališča ali stanovanja stranke, sodišče odredi vročitev po odstavkih 1 in 2 na naslovu stanovanja ali stalnega prebivališča.

4. Če vročevalec ugotovi, da tožena stranka ne živi na navedenem naslovu, sodišče tožeči stranki naloži, naj predloži informacije v zvezi z njenim prijavljenim naslovom, ne glede na pritrditve obvestila po odstavku 1.

5. Vročitev se šteje za opravljeno z iztekom roka za dvig pisanja v sodnem tajništvu sodišča ali tajništvu občine.

6. Ko sodišče ugotovi, da je bila vročitev pravilno opravljena, odredi, da se vročilnica vloži v spis, in na stroške tožeče stranke imenuje posebnega zastopnika.“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 13 Iz predložitvene odločbe je razvidno, da imata V. I. Gogova in I. D. Iliev otroka, ki je bil v času dejanskega stanja v postopku v glavni stvari star 10 let. Ta otrok, ki je bolgarski državlján, z materjo prebiva v Milanu (Italija). Starša, ki sta oba bolgarska državljana, živita ločeno. Tudi I. D. Iliev prebiva v Italiji.
- 14 V. I. Gogova je želela, da se njenemu otroku izda nov potni list, zlasti zato, da bi z njim potovala v Bolgarijo, saj je veljavnost temu dokumentu potekla 5. aprila 2012.
- 15 V skladu z bolgarskim pravom starša soglasno odločata glede potovanj mladoletnega otroka in pridobitve potnega lista zanj. Poleg tega morata vlogo za izdajo potnega lista za takega otroka pri pristojnih upravnih organih vložiti oba starša skupaj.
- 16 Ker I. D. Iliev s tožečo stranko iz postopka v glavni stvari ni sodeloval pri pridobivanju novega potnega lista za njunega otroka, je V. I. Gogova pri Rayonen sad – Petrič (okrajno sodišče v Petriču, Bolgarija) vložila predlog, naj to sodišče odloči o nesoglasju med njo in I. D. Ilievim glede možnosti potovanja njunega otroka zunaj nacionalnega ozemlja in izdaje novega potnega lista temu otroku.
- 17 To sodišče je I. D. Ilievu, ker mu začetne vloge ni moglo vročiti, saj ga na prijavljenem naslovu ni bilo mogoče najti, postavilo zastopnika *ad litem* na podlagi člena 47(6) zakonika o civilnem postopku. Ta zastopnik ni ugovarjal pristojnosti bolgarskih sodišč in je navedel, da mora biti spor rešen v korist otroka.

- 18 S sklepom z dne 10. novembra 2014 je Rayonen sad Petrič (okrajno sodišče v Petriču) presodilo, da se za predlog V. I. Gogove uporablja člen 127a družinskega zakonika in da se nanaša na starševsko odgovornost do otroka v smislu člena 8 Uredbe št. 2201/2003. Ob ugotovitvi, da zadevni otrok običajno prebiva v Italiji, se je to sodišče izreklo za nepristojno za obravnavo tega predloga in ustavilo postopek.
- 19 V. I. Gogova je zoper ta sklep pri Okrazhen sad – Blagoevgrad (pritožbeno sodišče v Blagoevgradu, Bolgarija) vložila pritožbo. To sodišče je potrdilo ta sklep in poleg tega odločilo, da ni bilo „dogovora o pristojnosti“ bolgarskih sodišč v smislu člena 12(1)(b) Uredbe št. 2201/2003. To sodišče je namreč presodilo, da čeprav I. D. Iliev ni ugovarjal pristojnosti teh sodišč, je ta v postopku sodeloval zgolj po zastopniku, ki mu je bil zaradi odsotnosti postavljen po uradni dolžnosti.
- 20 Tožeča stranka iz postopka v glavni stvari je potem vložila kasacijsko pritožbo pri Varhoven kasatsionen sad (vrhovno kasacijsko sodišče). To sodišče meni, da je odločitev o kasacijski pritožbi odvisna, prvič, od odgovora na vprašanje, ali sodni postopek iz člena 127a(2) družinskega zakonika, ki omogoča, da se s sodno odločbo odpravi odsotnost soglasja enega izmed staršev glede potovanja njunega otroka zunaj nacionalnega ozemlja in pridobitve potnega lista zanj, spada na področje uporabe Uredbe št. 2201/2003, tako da je treba pristojno sodišče določiti na podlagi določb te uredbe. Zlasti se mu zastavlja vprašanje, ali ta postopek zadeva „starševsko odgovornost“ v smislu člena 2, točka 7, te uredbe. To sodišče tudi meni, da je treba v tem okviru ugotoviti, ali se ta uredba uporablja za predmetni postopek, saj se v skladu z bolgarskim pravom sodna odločba, izdana v tem postopku, sporoči bolgarskim upravnim organom, zato da se zadevnemu otroku dovoli potovanje zunaj nacionalnega ozemlja oziroma da se mu izda potni list.
- 21 Drugič, predložitveno sodišče se sprašuje, ali je mogoče v konkretnem primeru pristojnost bolgarskih sodišč opreti na člen 12(1)(b) Uredbe št. 2201/2003, saj zastopnik, ki so ga ta sodišča postavila I. D. Ilievu, ni ugovarjal njihovi pristojnosti za odločanje o sporu v glavni stvari.
- 22 V teh okoliščinah je Varhoven kasatsionen sad (vrhovno kasacijsko sodišče) prekinilo postopek in Sodišču postavilo ta vprašanja za predhodno odločanje:
- „1. Ali gre pri zakonsko določeni možnosti civilnega sodišča, da odloči v sporu, ki poteka med starši glede potovanja njihovega otroka v tujino in izdaje osebnih dokumentov in v katerem materialno pravo, ki se uporabi, določa skupno izvrševanje teh starševskih pravic glede otroka, za zadevo, ki se nanaša na ‚podelitev, izvrševanje, prenos, omejitev ali odvzem starševske odgovornosti‘ v smislu člena 1(1)(b) v povezavi s členom 2(7) Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo, za katerega velja člen 8(1) Uredbe št. 2201/2003?
 2. Ali so podani razlogi za utemeljitev mednarodne pristojnosti v civilnih zadevah o starševski odgovornosti, kadar odločba nadomešča pravno dejstvo, pomembno za upravni postopek, ki zadeva otroka, in pravo, ki se uporabi, določa, da je treba ta postopek izvesti v določeni državi članici Evropske unije?
 3. Ali je treba šteti, da gre za dogovor o pristojnosti v skladu s členom 12(1)(b) Uredbe št. 2201/2003, kadar zastopnik nasprotnne stranke v kasacijskem postopku ni ugovarjal pristojnosti sodišča, vendar ta ni bil pooblaščen, temveč ga je postavilo sodišče zaradi težav pri vročanju nasprotni stranki v kasacijskem postopku, da bi se ta lahko osebno ali po svojem pooblaščenцу udeležila v sporu?“

Postopek pred Sodiščem

- 23 Na predlog predložitvenega sodišča je pristojni senat preučil potrebo, da se ta zadeva obravnava po nujnem postopku predhodnega odločanja iz člena 107 Poslovnika Sodišča. Ta senat je po opredelitvi generalnega pravobranilca odločil, da temu predlogu ne ugodí.
- 24 S sklepom Gogova (C-215/15, EU:C:2015:466) je predsednik Sodišča odločil, da bo ta zadeva obravnavana po hitrem postopku iz členov 23a Statuta Sodišča Evropske unije in 105(1) Poslovnika.

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo in drugo vprašanje

- 25 S prvim in drugim vprašanjem, ki ju je treba obravnavati skupaj, predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali tožba, s katero eden od staršev sodišču predlaga, naj odpravi odsotnost soglasja drugega od staršev za potovanje njunega otroka zunaj države članice njegovega prebivališča in pridobitev potnega lista za tega otroka, spada na stvarno področje uporabe Uredbe št. 2201/2003, čeprav bodo morali odločbo o tej tožbi organi države članice, katere državljan je navedeni otrok, upoštevati v okviru upravnega postopka izdaje tega potnega lista.
- 26 Glede stvarnega področja uporabe Uredbe št. 2201/2003 je iz člena 1(1)(b) te uredbe razvidno, da se ta uporablja ne glede na vrsto sodišča v civilnih zadevah, ki se nanašajo na, med drugim, podelitev, izvrševanje, prenos, omejitev ali odvzem starševske odgovornosti. V tem okviru pojma „civilne zadeve“ ni mogoče razlagati ozko, temveč kot avtonomen pojem prava Unije, ki med drugim, v skladu s ciljem, na katerega je opozorjeno v uvodni izjavi 5 te uredbe, zajema vse zahtevke, ukrepe ali odločbe na področju „starševske odgovornosti“ v smislu te uredbe (glej v tem smislu sodbo C, C-435/06, EU:C:2007:714, točke od 46 do 51).
- 27 V zvezi s tem je pojem „starševske odgovornosti“ v členu 2, točka 7, Uredbe št. 2201/2003 predmet široke definicije, ker zajema vse pravice in dolžnosti v zvezi z osebnostjo ali s premoženjem otroka, ki so fizični ali pravni osebi podeljene s sodno odločbo, po zakonu ali s pravnoveljavnim dogovorom (sodbi C, C-435/06, EU:C:2007:714, točka 49, in C., C-92/12 PPU, EU:C:2012:255, točka 59). Poleg tega, čeprav člen 1(2) te uredbe vsebuje seznam zadev, ki spadajo na področje uporabe te uredbe iz naslova „starševske odgovornosti“, pa ta seznam ni izčrpen in pomeni zgolj ponazoritev, tako kot to izkazuje uporaba besede „zlasti“ (sodbi C, C-435/06, EU:C:2007:714, točka 30, in C., C-92/12 PPU, EU:C:2012:255, točka 63).
- 28 Za ugotovitev, ali določeni predlog spada na področje uporabe Uredbe št. 2201/2003, se je treba opreti na predmet tega predloga (glej po analogiji glede pojma „osebna stanja ali pravna in poslovna sposobnost fizičnih oseb“ v smislu člena 1(2) Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42) sodbo Schneider, C-386/12, EU:C:2013:633, točki 29 in 30, ter, glede pojma „socialna varnost“ v smislu te določbe, sodbo Baten, C-271/00, EU:C:2002:656, točki 46 in 47).
- 29 Glede tožbe, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, je iz predložitvene odločbe razvidno, da sodišče v okviru te tožbe odloči o tem, ali mora zadevni otrok dobiti potni list, ter o pravici tožečega starša, da poda ustrezno vlogo za ta potni list in da s tem otrokom odpotuje v tujino, in to brez soglasja drugega starša. Zato je predmet take tožbe izvrševanje „starševske odgovornosti“ do tega otroka v smislu člena 1(1)(b) Uredbe št. 2201/2003 v zvezi s členom 2, točka 7, te uredbe.

- 30 Poleg tega je treba ugotoviti, da tožba, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, ne spada pod nobeno od izjem, ki so taksativno našteje v členu 1(3) te iste uredbe.
- 31 Zato taka tožba spada na področje uporabe Uredbe št. 2201/2003.
- 32 Te ugotovitve pa ne omajajo zgolj dejstvo, da se predlog, kakršen je ta iz postopka v glavni stvari, nanaša na posebno odločbo glede otroka in ne na skupek modalitet izvrševanja starševske odgovornosti. Kot je bilo opozorjeno v točkah 26 in 27 te sodbe, se namreč ta uredba uporablja za vse odločbe na tem področju, ne glede na to, ali se nanašajo na poseben vidik te odgovornosti ali pa na splošno določajo njeno izvrševanje.
- 33 Tudi dejstvo, da morajo odločbo o tem predlogu upoštevati organi države članice, katere državljani je zadevni otrok, kar je v konkretnem primeru Republika Bolgarija, in sicer v okviru upravnega postopka izdaje potnega lista za tega otroka, ne more peljati do drugačne razlage Uredbe št. 2201/2003.
- 34 V zvezi s tem zadošča ugotovitev, da postopek, kakršen je ta v zadevi v glavni stvari, v nobenem primeru ne pomeni neposredne izdaje potnega lista, temveč je njegov učinek zgolj to, da se enemu od staršev, ki izvršuje starševsko odgovornost do zadevnega otroka, omogoči, da poda vlogo za izdajo potnega lista v imenu tega otroka brez sodelovanja, prisotnosti ali soglasja druge osebe, ki izvršuje to odgovornost, in to brez poseganja v druge pogoje, ki jih bolgarsko pravo določa za izdajo takega dokumenta.
- 35 Glede na te preudarke je treba na prvo in drugo vprašanje odgovoriti, da tožba, s katero eden od staršev sodišču predlaga, naj odpravi odsotnost soglasja drugega od staršev za potovanje njunega otroka zunaj države članice njegovega prebivališča in pridobitev potnega lista za tega otroka, spada na stvarno področje uporabe Uredbe št. 2201/2003, čeprav bodo morali odločbo o tej tožbi organi države članice, katere državljani je navedeni otrok, upoštevati v okviru upravnega postopka izdaje tega potnega lista.

Tretje vprašanje

- 36 Tretje vprašanje se nanaša na razlago člena 12(1) Uredbe št. 2201/2003. Ta člen predpisuje, da so pod določenimi pogoji sodišča države članice, ki so pristojna za zahtevek za razvezo, prenehanje življenjske skupnosti ali razveljavitev zakonske zveze, pristojna v vseh zadevah, ki se nanašajo na starševsko odgovornost, povezano z navedenim zahtevkom.
- 37 Vendar niti iz predložitvene odločbe niti iz stališč, predloženih Sodišču, ni razvidno, da bi bil pri predložitvenemu sodišču v konkretni zadevi vložen tak zahtevek v zakonskih zadevah.
- 38 Po drugi strani člen 12(3) Uredbe št. 2201/2003 predpisuje pravilo glede dogovora o pristojnosti, ki sodiščem države članice, ki ni država članica otrokovega običajnega prebivališča, dovoljuje, da odločajo o zahtevkih s področja starševske odgovornosti glede tega otroka, čeprav pred temi sodišči ne poteka noben drug postopek v zakonskih zadevah (glej v tem smislu sodbo L, C-656/13, EU:C:2014:2364, točki 45 in 52).
- 39 Zato je treba tretje vprašanje razmeti kot, v bistvu, vprašanje, ali je treba člen 12(3)(b) Uredbe št. 2201/2003 razlagati tako, da se lahko za pristojnost sodišč, pri katerih je bil vložen predlog s področja starševske odgovornosti, šteje, da so jo „vse stranke v postopku [...] sprejele izrecno ali na drugačen nedvoumen način“ v smislu te določbe, zgolj zato ker zastopnik tožene stranke *ad litem*, ki so ga ta sodišča postavila po uradni dolžnosti, ker toženi stranki ni bilo mogoče vročiti začetne vloge, ni podal ugovora nepristojnosti teh sodišč.

- 40 V skladu z besedilom člena 12(3)(b) Uredbe št. 2201/2003 v povezavi s členom 16 te uredbe se lahko pristojnost sodišč države članice opira na to prvo določbo pod pogojem, da je izkazan obstoj izrecnega ali pa vsaj nedvoumnega dogovora vseh strank v postopku o tej pristojnosti najkasneje, ko je začetna vloga ali enakovredno pisanje vloženo pri izbranem sodišču (glej v tem smislu sodbo L, C-656/13, EU:C:2014:2364, točka 56).
- 41 Poleg tega je iz uvodne izjave 12 Uredbe št. 2201/2003 razvidno, da podlaga pristojnosti iz njenega člena 12(3) odstopa od merila povezanosti, v skladu s katerim so za odločanje o zahtevkih na področju starševske odgovornosti v prvi vrsti pristojna sodišča države članice običajnega prebivališča otroka, to merilo pa se odraža v členu 8(1) te uredbe. Kot je generalni pravobranilec poudaril v točki 64 stališča, je namen te izjeme, da se strankam na področju starševske odgovornosti prizna določena avtonomija. Pogoj nedvoumnosti sprejetja pristojnosti sodišč, ki jim je bila predložena zadeva, s strani vseh strank v postopku je torej treba razlagati restriktivno.
- 42 V zvezi s tem je treba poudariti, da se za tako sprejetje predpostavlja vsaj, da je tožena stranka seznanjena s postopkom, ki teče pred temi sodišči. Čeprav taka seznanjenost sama po sebi ne pomeni sprejetja pristojnosti sodišč, ki jim je bila predložena zadeva, se namreč za odsotno toženo stranko, ki ji ni bila vročena začetna vloga in ki ne ve za začetni postopek, nikakor ne more šteti, da je pristala na to pristojnost (glej, po analogiji, glede člena 24 Uredbe št. 44/2001, sodbo A, C-112/13, EU:C:2014:2195, točka 54).
- 43 Poleg tega na voljo tožene stranke v postopku v glavni stvari ni mogoče sklepati iz ravnanja zastopnika *ad litem*, ki so ga ta sodišča postavila zaradi odsotnosti te tožene stranke. Ker ta zastopnik nima stika s toženo stranko, od nje ne more dobiti potrebnih informacij za sprejetje ali ugovarjanje pristojnosti teh istih sodišč ob polnem poznavanju zadeve (glej v tem smislu sodbo A, C-112/13, EU:C:2014:2195, točka 55).
- 44 Iz tega sledi, da v položaju, kakršen je obravnavan v postopku v glavni stvari, za pristojnost sodišč, ki jim je bila zadeva predložena, ni mogoče šteti, da so jo „vse stranke v postopku [...] sprejele izrecno ali na drugačen nedvoumen način“ v smislu člena 12(3) Uredbe št. 2201/2003.
- 45 Te razlage, v nasprotju s stališčem, ki ga je španska vlada podala pred Sodiščem, ne omajajo pravica dostopa do sodišč ali načeli pravne varnosti ter polnega učinka Uredbe št. 2201/2003. Ta vlada v zvezi s tem v bistvu zatrjuje, da to, da tožeča stranka iz postopka v glavni stvari ne more pridobiti dokončne odločbe o svojem predlogu zaradi težav z obvestitvijo tožene stranke iz postopka v glavni stvari o postopku, pripelje do odrekanja sodnega varstva, ki je v nasprotju s prej navedeno pravico in načeloma.
- 46 Vendar razlaga, podana v točki 44 te sodbe, tožeči stranki, v položaju, kakršen je v zadevi v glavni stvari, ne jemlje možnosti, da pridobi sodno odločbo, glede na okoliščine, zamudno, od sodišč države članice običajnega prebivališča zadevnega otroka, ki so pristojna na podlagi člena 8 Uredbe št. 2201/2003. Ta razlaga torej ne pripelje do odrekanja sodnega varstva.
- 47 Zato je treba na tretje vprašanje odgovoriti, da je treba člen 12(3)(b) Uredbe št. 2201/2003 razlagati tako, da se za pristojnost sodišč, pri katerih je bil vложен predlog s področja starševske odgovornosti, ne more šteti, da so jo „vse stranke v postopku [...] sprejele izrecno ali na drugačen nedvoumen način“ v smislu te določbe, zgolj zato, ker zastopnik tožene stranke *ad litem*, ki so ga ta sodišča postavila po uradni dolžnosti, ker toženi stranki ni bilo mogoče vročiti začetne vloge, ni podal ugovora nepristojnosti teh sodišč.

Stroški

- 48 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (četrti senat) razsodilo:

1) Tožba, s katero eden od staršev sodišču predlaga, naj odpravi odsotnost soglasja drugega od staršev za potovanje njunega otroka zunaj države članice njegovega prebivališča in pridobitev potnega lista za tega otroka, spada na stvarno področje uporabe Uredbe Sveta št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000, čeprav bodo morali odločbo o tej tožbi organi države članice, katere državljan je navedeni otrok, upoštevati v okviru upravnega postopka izdaje tega potnega lista.

2) Člen 12(3)(b) Uredbe št. 2201/2003 je treba razlagati tako, da se za pristojnost sodišč, pri katerih je bil vložen predlog s področja starševske odgovornosti, ne more šteti, da so jo „vse stranke v postopku [...] sprejele izrecno ali na drugačen nedvoumen način“ v smislu te določbe, zgolj zato, ker zastopnik tožene stranke *ad litem*, ki so ga ta sodišča postavila po uradni dolžnosti, ker toženi stranki ni bilo mogoče vročiti začetne vloge, ni podal ugovora nepristojnosti teh sodišč.

Podpisi